

«... των οικιών ημών επιπρασμένων, ημείς άδωμεν...» (2)

Του Καθ. Δημ. Μαυράκη¹

Αργά αλλά σταθερά τα θέματα της Κλιματικής Αλλαγής, της προστασίας του περιβάλλοντος και της Βιώσιμης Ανάπτυξης διεκδικούν το δικό τους μερίδιο επικαιρότητας, πέρα από την καθημερινότητα των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών εξελίξεων.

Ακραία καιρικά φαινόμενα αυξανόμενης έντασης διεκδικούν την προσοχή των ανθρώπων με την δική τους καταστροφική ιδιαιτερότητα, χωρίς να εκδίδουν δελτία τύπου, ανακοινώσεις και συνεντεύξεις.

Δασικές πυρκαγιές στον Καναδά, πνίγουν στον καπνό τους κατοίκους της Νέας Υόρκης και διπλανών πολιτειών των ΗΠΑ, που καλούνται να μείνουν στα σπίτια τους. Τυφώνες από τον κόλπο του Μεξικού, αυξανόμενης έντασης και συχνότητας, καταστρέφουν περιουσίες και σκοτώνουν ανθρώπους στις νότιες και κεντρικές πολιτείες των ΗΠΑ.

Εικόνες από καταστροφές και βομβαρδισμένα τοπία, ενός ιδιότυπου πολέμου, κάνουν τον γύρο του πλανήτη.

Στην Αρκτική οι πάγοι λιώνουν και το μόνο ενδιαφέρον για τις κυβερνήσεις της Δύσης είναι ο έλεγχος της εξόδου των ρωσικών πυρηνικών υποβρυχίων στο Ατλαντικό. Όσο για το ενδεχόμενο διαταραχής του ρεύματος του Κόλπου του Μεξικού, της πλέον σοβαρής μέσο-μακροπρόθεσμης απειλής για τις χώρες στις ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού, ούτε συζήτηση.

Αυτό το καλοκαίρι, οι χώρες της Ευρώπης βιώνουν «περίεργες» μετεωρολογικές καταστάσεις. Στην Ιβηρική, υπερβολικά ακραίες θερμοκρασίες εναλλάσσονται με πλημμύρες και το ίδιο συμβαίνει στην διπλανή Ιταλία. Στην Ελλάδα ένα «περίεργο» καλοκαίρι με ασυνήθιστες βροχές καταστρέφει την ανθοφορία στα οπωροφόρα, απροσδόκητες καλοκαιριάτικες πλημμύρες καταστρέφουν περιουσίες κι ακόμη δεν άρχισαν οι πυρκαγιές ...

Σε ολόκληρο τον πλανήτη ... το Κλίμα αλλάζει με ευθύνη των ανθρώπων,... όχι βέβαια πως δεν το ξέρουμε, αλλά για ένα «περίεργο» λόγο δεν φαίνεται να μας ενδιαφέρει...ίσως γιατί νομίζουμε ότι δεν αφορά εμάς τους ίδιους... αλλά τα παιδιά μας.

Και την ίδια αδιαφορία δείχνουμε για το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους...Πλούσιες χώρες και πλούσιοι άνθρωποι κρατούν καθαρές τις περιοχές και τις

¹ Διευθυντής του Κέντρου Ενεργειακή Πολιτικής και Ανάπτυξης του ΕΚΠΑ
Coordinator of BSEC – Green Energy Network
UNAI Hub SDG7

συνοικίες τους και μολύνουν και καταστρέφουν το περιβάλλον σε ολόκληρο τον πλανήτη ...

Μοιάζουμε σαν τις στρουθοκαμήλους νομίζοντας ότι αν κρύψουμε το κεφάλι μας στην άμμο της αδιαφορίας το πρόβλημα θα εξαφανισθεί ... Χωρίς αμφιβολία ... είναι μία κάποια λύση, βραχεία και με οδυνηρές και καταστροφικές επιπτώσεις...

Έχει περάσει μισός αιώνας από τη Διεθνή Διάσκεψη για το περιβάλλον που πραγματοποιήθηκε στη Στοκχόλμη από τις 5 έως τις 16 Ιουνίου 1972 και την περίφημη διακήρυξη των είκοσι έξη (26) αρχών.

Ακολούθησαν κι άλλα πολλά διεθνή συνέδρια του ΟΗΕ, όπως αυτά στο Ρίο ντε Τζανέϊρο τον Ιούνιο 1992 για το περιβάλλον και την ανάπτυξη και τον Ιούνιο 2012 για την Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Κι ύστερα ήλθε η Διάσκεψη στο Παρίσι το 2015 που χαρακτηρίστηκε ως σταθμός για τις προσπάθειες της ανθρωπότητας να αντιμετωπίσει την απειλή της Κλιματικής Αλλαγής και να θέσει τα θεμέλια για μία Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Αποφασίστηκε τότε όλες οι χώρες του πλανήτη να υποβάλλουν στον ΟΗΕ τις Εθνικές Δεσμεύσεις τους (National Determined Contributions – NDCs) έτσι ώστε η μέση ατμοσφαιρική αύξηση της θερμοκρασίας να μην υπερβεί τους 2.0°C κι ακόμη καλύτερα τους 1.5°C.

Μάλιστα οι πλούσιες χώρες ανέλαβαν να στηρίξουν τις οικονομικά τις ασθενέστερες, στις προσπάθειες τους αυτές, με την δημιουργία ενός Πράσινου Ταμείου στο οποίο θα συνεισέφεραν \$100 δις, ετησίως.

Τα πράγματα όμως εξελίχθηκαν ... κάπως διαφορετικά!

Οι χώρες πράγματι υπέβαλαν τις επικυρωμένες δεσμεύσεις (NDC) τους στον ΟΗΕ, με τις οικονομικά ασθενείς χώρες να δηλώνουν ότι θα τις εκπληρώσουν αν λάβουν την κατάλληλη θεσμική, οικονομική και τεχνολογική βοήθεια.

Οι αναπτυγμένες χώρες όμως... ξέχασαν να χρηματοδοτήσουν το Πράσινο Ταμείο, που βεβαίως με τα αρχικά χρήματα εγκαταστάθηκε σε πολυτελή γραφεία στη Νότια Κορέα και χρηματοδότησε κάποια αρχικά προγράμματα, μέσα από την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank).

Προσεκτικά οι χώρες-μέλη απέφυγαν να εξηγήσουν τι σήμαινε ο όρος «δεσμευτικές» συμφωνίες, ποιος παρακολουθεί την εφαρμογή τους και ποιες κυρώσεις θα έπρεπε να επιβληθούν στις τις χώρες που δεν θα εκπλήρωναν τις δεσμεύσεις τους.

Στα χρόνια που ακολούθησαν το αρμόδιο όργανο του ΟΗΕ για το περιβάλλον (UNEP United Nations Environment Program) συνέχισε να επισημαίνει μέσα από τις ετήσιες εκθέσεις (Emissions Gap Report) το διευρυνόμενο χάσμα μεταξύ των διακηρύξεων και

της πραγματικότητας και την πορεία της ανθρωπότητας προς καταστάσεις δύσκολες, ανεξέλεγκτες και καταστροφικές.

Με πρωταγωνιστές στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου την Κίνα, την Ινδία, την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ και με τις άλλες χώρες να συναγωνίζονται στην αύξηση των εκπομπών και στη χρήση ορυκτών καυσίμων τα αποτελέσματα δεν είναι δύσκολο να προδιαγραφούν.

Στην έκθεση για το χάσμα των εκπομπών για το 2022 (EGR-2022) η Inger Andersen, εκτελεστική διευθύντρια του UNEP, επισημαίνει ότι αν συνεχίσουν να υλοποιούνται οι τρέχουσες πολιτικές των χωρών του πλανήτη, στο τέλος του αιώνα η αύξηση της θερμοκρασίας θα κυμαίνεται στους 2.8°C!!!

Κι αν κανείς δεν αντιλαμβάνεται, ή θέλει να κάνει ότι δεν αντιλαμβάνεται, τι σημαίνει αυτός ο αριθμός, αρκεί να σκεφθεί ότι τα ακραία φαινόμενα που αρχίζουμε να βιώνουμε δεν αντιστοιχούν παρά σε αύξηση της μέσης ατμοσφαιρικής θερμοκρασίας πολύ λιγότερο από τους 1.5°C.

Η πραγματικότητα όμως είναι ακόμη χειρότερη καθώς οι χώρες αποκλίνουν ακόμη και από αυτές τις αναποτελεσματικές πολιτικές τους, μεταφέροντας τον ορίζοντα των αποφάσεων τους στην επόμενη γενιά. Αρκεί κανείς να αντιληφθεί τις αρνητικές επιπτώσεις που διαμορφώνονται στο τομέα της ασφάλειας της τροφοδοσίας σε ενέργεια, εξ αιτίας της τρέχουσας αντιπαράθεσης της Δύσης με την Ρωσική Ομοσπονδία.

Μέσα σε αυτή την δυστοπική πραγματικότητα η υπόθεση της αύξησης της θερμοκρασίας των θαλασσών θα μπορούσε να οδηγήσει στο μέλλον στην απελευθέρωση τεραστίων ποσοτήτων μεθανίου που ευρίσκονται δεσμευμένες στους Ωκεανούς. Μία τελείως καταστροφική εξέλιξη για την ανθρωπότητα.

Έχοντας χάσει την ευκαιρία, ως ανθρωπότητα, να οικοδομήσουμε μια παγκόσμια οικονομία χαμηλών εκπομπών πρέπει να ετοιμασθούμε να αντιμετωπίσουμε αυτήν την δυσμενώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.

Κι αν αυτό φαίνεται αδύνατο στις τρέχουσες συνθήκες, ακόμη και για την Ε.Ε., είναι «ανάγκη πάσα» να αρχίσουμε, όχι να συζητούμε, άλλα να λαμβάνουμε μέτρα, στη χώρα μας, στο Δήμο μας, στις περιουσίες μας και στα σπίτια μας.

Γιατί όταν η φωτιά και η πλημμύρα, η ζέστη και τυφώνας έλθουν δεν θα μας περιμένουν για να διαμαρτυρηθούμε για το «που είναι ο Κράτος;»

Κι αν κανείς μπορεί να κρίνει από το βαθμό που τα θέματα της Κλιματικής Αλλαγής και της Βιώσιμης Ανάπτυξης, απασχόλησαν τον δημόσιο πολιτικό διάλογο στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, το μέλλον διαγράφεται τουλάχιστον...αβέβαιο.

Σε αυτή την δυστοπική προοπτική, πρέπει ως κοινωνία και πολίτες να σχεδιάσουμε την προσαρμογή μας, τις άμυνες μας.

Δεν θα είναι ούτε απλό, ούτε εύκολο!

Αν ο καιρός αλλάξει, πρέπει να ετοιμασθούμε για τις προσαρμογές που πρέπει να γίνουν στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, στον τουρισμό ...στην οικονομία και στον τρόπο ζωής μας...

Κι ας μη αμφιβάλουμε ο καιρός αλλάζει...

Νομίζουμε ότι το νερό είναι ανεξάντλητο.

Νομίζουμε ότι οι υδροφόροι ορίζοντες είναι ανεξάντλητοι.

Ε, λοιπόν δεν είναι. Στο θεσσαλικό κάμπο αρχίζουν να το αντιλαμβάνονται.

Νομίζουμε ότι έχουμε την πολυτέλεια το νερό που καταναλώνουμε στις πόλεις να ρίχνουμε στη θάλασσα;.

Καιρός να το σκεφθούμε!

Καιρός να σκεφθούμε και να προστατευθούμε όσο μπορούμε από φωτιές στα Δάση και στις πόλεις, από καύσωνες και πλημμύρες στην ύπαιθρο και στις αστικές περιοχές.

Στις δύσκολες εξελίξεις που έρχονται, έχουμε την γνώση και τις δυνατότητες να προετοιμασθούμε, εγκαταλείποντας ή μετασχηματίζοντας πρακτικές του παρελθόντος.

Το μέλλον που έρχεται φροντίζουμε να είναι διαφορετικό, εχθρικό.

Όμως το κρίσιμο ερώτημα είναι, εμείς τι είμαστε έτοιμοι να ακούσουμε.

Γιατί ας μη αμφιβάλλουμε. Στη κοινωνία μας δεν αρέσουν τα δυσάρεστα, κι «όποιος δεν έχει νέα ευχάριστα να 'πει καλύτερα να μη μας 'πει καθόλου», έτσι δεν είναι;.

Τώρα για Κλιματική Αλλαγή και Βιώσιμη Ανάπτυξη θα συζητούμε;

Άλλες είναι οι προτεραιότητες μας, άλλα ζητεί η ψυχή μας για άλλα κλαίει, για τις παρακολουθήσεις, τα επιδόματα και τις ηγεσίες ... προπάντων για τις ηγεσίες...

Την εορτή των εκλεγμένων νικητών, δεν θα αναβάλουμε.....

«Ν' αρχίσει το τραπέζι ... Δούλοι τους αυλούς, τη φωταψία ...»

Τέλος πάντων, αρκετά

